YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (3)

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, may.
3-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir oʻrinbosari:
Karimov Norboy Gʻaniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – Oʻzbekiston doʻstlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat Gʻafforovna, pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdugʻaniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Koʻnak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoʻja oʻgʻli, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin oʻgʻli, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshligʻi
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining oʻrinbosari
Ochilov Farkhod, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshligʻi
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil oʻgʻli, texnika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), katta oʻqituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon oʻgʻli, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor oʻgʻli, TDIU katta oʻqituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHGA QARATILGAN HAYOTIY TASHABBUSLAR 12
Muxiddin Kalonov

O'ZBEKISTONDA NAQDSIZ TO'LOVLAR ULUSHINING OSHISHI VA PUL MASSASI NAZORATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 28
Pardayev G'ayrat Jabbor o'g'li

BUXGALTERIYA HISOBINING PAYDO BO'LISHI VA RIVOJLANISHI HISOB SIYOSATINING SHAKLLANISHIDA ASOS SIFATIDA 34
Abduvaxidov Farxod Tuychiyevich

O'ZBEKISTON AUDITORLIK TASHKILOTLARIDA ICHKI SIFAT NAZORATI STANDARTLARINI RISKKA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 41
Bobonarova Kamola

SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION-INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI 47
Azizova Habiba Arslonovna

TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA RAQAMLI DAVLAT XIZMATLARINI KO'RSATISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI 56
Yusupova Dilbar Mirabidovna

КАРБОНОВЫЕ КРЕДИТЫ В АГРАРНОМ СЕКТОРЕ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА 61
Абдуллаева Зайнаб Руслановна

BUXORO ZINDONI VA BOLO HOVUZ ANSAMBLI MISOLIDA TARIXIY OBIDALARNING BARQAROR TURISTIK SIG'IMI TAHLILI 66
Shodiyeva Moxichehra Shokir qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li

SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI 73
Ravshanjon Azimovich

O'ZBEKISTONDA UMUMIY O'RTA TA'LIM TIZIMI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA BUXORO VILOYATI TAHLILI 80
Davidxodjayev Oybek Obidovich

O'ZBEKISTONDA INVESTITSION KREDITLASHLASHNING AMALDAGI HOLATI VA ISTIQBOLLARI 85
Abdurashidova Mohidil Qodir qizi, Karimova A.

IQTISODIYOTNI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA DXSH ASOSIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI 91
Toxirov Jaxongir Maxmudjon o'g'li

SURXONDARYO VILOYATIDA UY-JOY QURILISHI VA IPOTEKA KREDITLASHNING O'ZARO BOG'LIQLIGI 96
Turopova Nigora Xolmurod qizi, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi

ESG INTEGRATION AND GREEN FINANCIAL ANALYSIS: A NEW METHODOLOGICAL APPROACH TO CORPORATE FINANCIAL SUSTAINABILITY 100
Erkin Temirovich Shodiev

THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF TOURISM IN UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT 105
Bekmurodov Bakhtiyor Farkhodovich

TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHDA OPTIMALLASHTIRISH ZARURATI VA YO'NALISHLARI 113
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

AHOLI ISTE'MOL MADANIYATI VA MILLIY IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI 118
Rustamov Sheroz Oblokulovich

ISHLAB CHIQARISH OMILLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: KOBB–DOUGLAS MODELI ASOSIDA EKONOMETRIK TAHLIL 123
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich

BARQAROR SHAHARSOZLIK RIVOJLANISHIGA ERISHISHDA QATTIQ CHIQINDILARNI KOMPLEKS BOSHQARISH 129
Firas Halawani, Feruza Insavalieva

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕАЛИЗАЦИИ НА НАЦИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ КЛЮЧЕВЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ СОГЛАШЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С ТРАНСГРАНИЧНЫМ ЗАГРЯЗНЕНИЕМ, В УЗБЕКИСТАНЕ И СОСЕДНИХ СТРАНАХ 139
Шафикова Луиза, Ойбек Камилов

ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА: ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО УРОВНЯ И ПОТЕНЦИАЛА РОСТА 150
Омонтурдиева Диёра

YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISHDA DRONLARDAN FOYDALANISH 155
Matkarimov Mansur

YASHIL INVESTITSIYALAR BOZORI MEXANIZMINING DASTAKLARI 161
Ziyodullayeva Gulasal Akmal qizi

СТРАТЕГИЯ ПРИВЛЕЧЕНИЯ И УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА ПОСРЕДСТВОМ HR-БРЕНДИНГА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 167
Дониерова Фотимабону Алишер кизи

KAMBAG'ALLIKNI MONETAR VA KO'P O'LCHOVLI BAHOLASH METODOLOGIYASI ASOSIDA IQTISODIY O'SISH STRATEGIYALARINI KONSEPTUAL TAKOMILLASHTIRISH 173
Sotiboldiyev Asadbek Hasan o'g'li

QURILISH SANOATIDA RESURS TEJAMKOR ISHLAB CHIQARISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 179
Utbasarov Doniyorjon Baxtiyorovich

KICHIK BIZNESDA XIZMATLAR SOHASINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI 188
Raximov Zafar Komilovich, Mamatazimov Jaloliddin Sherzod o'g'li

MANAGING DIGITAL TRANSFORMATION IN PRIMARY HEALTHCARE: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW 192
Ashurova Sitora Xusnitdin qizi

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРАВОВЫЕ ПРОБЕЛЫ В УПРАВЛЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫМ ЗАГРЯЗНЕНИЕМ ВОД В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ 197
Тиллахуджаев Аббосхон, Дилфуза Шакирова, Мухамедалиева Сайёра, Ойбек Камилов

JAHON ME'MORIY MEROSIDAN TURIZMDA FOYDALANISH: DOLZARB MUAMMOLAR, ZAMONAVIY YECHIMLAR VA ISTIQBOLLI TAKLIFLAR 208
Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li

IMPROVING SALES PROMOTION STRATEGIES FOR UZBEK EXPORTERS IN DEVELOPING FOREIGN MARKETS 217
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Rustamova Madina Baxrom qizi

ENVIRONMENTAL DEGRADATION AND CARBON EMISSION: INTERCONNECTED LINKS WITH ECONOMIC GROWTH IN POST-SOVIET 222
Rajabova Malika Nuriddin qizi

NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHGA OID ILMIY QARASHLAR VA YONDASHUVLAR 230
Qosimova Gulyar Axmatovna

ТРАНСГРАНИЧНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН........ 236
Наурызбаев Алиакбар Рустамович

ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ ЖИЗНИ И ИНДЕКСА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ........ 239
Усманова Зумрад Исламовна

KIMYO SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI........ 242
Muxammadiyeva Munira Zaynabutdinovna

QISHLOQ UY-JOY QURILISHIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARINING AHAMIYATI........ 248
Xannarov Komiljon Karimovich

TIBBIYOT MUASSASALARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH VA VAZIFALAR TAQSIMOTI TAMOYILLARI........ 253
Saidov Suhrob Shodmonovich

HUDUDIY IQTISODIY INTEGRATSIYA RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBASI VA MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI UCHUN AHAMIYATI........ 257
Akbarova Kamola Akmaljonovna

MOLIYAVIY TAHLIL AXBOROT BAZASINING KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA’SIRI........ 263
Karimov Eminjon Gapardjonovich

XIZMAT KO‘RSATISH SOHASIDA INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI........ 270
Shermatov Axror Abdixakimovich

QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA ENERGIYA SAQLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI........ 275
Ergash Bobobekov

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARIDA ISLOM MOLIYASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI........ 281
Yo‘ldoshev Jamshid Nu’monovich

XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH........ 285
Qurbonova Rahima Jamshedovna

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI ISH O‘RINLARINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI........ 290
Ibroximova Nafosat Abdusattor qizi

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR........ 297
Raximov Zikrullo Soyibjon o‘g‘li

RAQAMLI MUHITDA REKREATSION XIZMATLAR MARKETINGINI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI........ 302
Usmanova Zumrad Islamovna

WAYS TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS........ 306
Iskhakova Sarvar Ayubovna, Amriyeva Shahzoda Shukhratovna

BARQAROR TURIZMGA ERISHISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI........ 312
Baxtiyorov Javlon Fazliddin o‘g‘li

MEVA MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY TIZIMI........ 316
Yusufova Laylo G‘ayrat qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

AHOLISI ZICH JOYLASHGAN HUDUDLARDA QISHLOQ JOYLARINING BARQAROR RIVOJLANISHI: NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR...325
Yusufjonov Jahongir Ilxomjon o'g'li

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ В ФИЛОСОФИИ СТОИЦИЗМА И СОВРЕМЕННОЙ ТЕОРИИ СТРАТЕГИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ВЗГЛЯДОВ МАРКА АВРЕЛИЯ И КОНЦЕПЦИИ СТРАТЕГИРОВАНИЯ ВЛАДИМИРА Л. КВИНТА...329
Норкулов Суннатбек Алишерович

O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH...335
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich

MAMLAKATIMIZDA INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA QULAY BIZNES MUHITINING TA'SIRI...341
Vahidova Gulhayyo Arzi qizi

O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BANK KREDITLARI BILAN TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI...347
Raxmanova Ilmira Rustamovna

SAVDO KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILI VA MAQSADLI MARKETINGDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI...354
Toxirov Javlon Raximovich

MAXSUS IQTISODIY ZONALARNI TARKIBIY QISMLARI BO'YICHA BAHOLASHNING MUHIM OMILLARI...361
Arslonov U. U.

RESURSLAR TA'MINOTI TIZIMINING TASHKILIY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI...367
Arziqulova Oybarchin Eshquvat qizi

JAHON SAVDO TASHKILOTI TAMOYILLARI ASOSIDA SOLIQ SIYOSATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI...373
Saitqulov Suxrob Shavkatovich

TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARNING KREDIT QOBILIYATINI BAHOLASH UCHUN SKORING MODELIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY ETISHNING AHAMIYATI...380
Komiljon Karimov

OLIY TA'LIM VA AMALIYOT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI ASOSIDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI...386
Karimova Xurshida Raximovna

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

OLIY TA'LIM VA AMALIYOT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI ASOSIDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI

Karimova Xurshida Raximovna
Buxoro davlat universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 2-kurs magistranti
E-mail: xurshidakarimova904@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada oliy ta'lim va amaliyot tizimlari integratsiyasi asosida kadrlar tayyorlash menejmentini takomillashtirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, dual ta'lim, klasterli yondashuv hamda kompetensiyaga asoslangan ta'lim tizimlarining samaradorligi oʻrganilgan. Tadqiqot jarayonida xorijiy tajribalar, xususan, Germaniya, Shveysariya hamda Singapur ta'lim modellari ilmiy jihatdan tahlil qilinib, oliy ta'lim muassasalari va ish beruvchilar oʻrtasidagi hamkorlikni kuchaytirishga qaratilgan innovatsion mexanizmlar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalariga koʻra, nazariya va amaliyot uygʻunligini ta'minlash kadrlar tayyorlash sifati hamda mutaxassislarning raqobatbardoshligini oshirishning muhim omili ekanligi asoslab berilgan.

Kalit soʻzlar: dual ta'lim, integratsiya, amaliyot tizimi, kadrlar tayyorlash, kompetensiya, klasterli yondashuv, menejment, oliy ta'lim, innovatsion model.

Abstract. This article analyzes the issues of improving personnel training management based on the integration of higher education and practical training systems. In addition, the effectiveness of dual education, cluster approaches, and competency-based educational systems is examined. During the research process, the educational models of Germany, Switzerland, and Singapore were scientifically analyzed, and innovative mechanisms aimed at strengthening cooperation between higher educational institutions and employers were developed. The findings of the study prove that ensuring harmony between theory and practice is an important factor in improving the quality of personnel training and increasing the competitiveness of specialists.

Key words: dual education, integration, practical training system, personnel training, competency, cluster approach, management, higher education, innovative model.

Аннотация. В данной статье проанализированы вопросы совершенствования менеджмента подготовки кадров на основе интеграции систем высшего образования и практической деятельности. Также исследована эффективность дуального образования, кластерного подхода и компетентностно-ориентированных образовательных систем. В ходе исследования были научно проанализированы зарубежные модели образования Германии, Швейцарии и Сингапура, а также разработаны инновационные механизмы, направленные на укрепление сотрудничества между высшими образовательными учреждениями и работодателями. По результатам исследования обосновано, что обеспечение гармонии между теорией и практикой является важным фактором повышения качества подготовки кадров и конкурентоспособности специалистов.

Ключевые слова: дуальное образование, интеграция, система практики, подготовка кадров, компетенция, кластерный подход, менеджмент, высшее образование, инновационная модель.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'lim tizimida raqobatbardosh kadrlar tayyorlash muhim strategik vazifalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy mehnat bozori nafaqat nazariy bilimga ega, balki amaliy koʻnikmalari rivojlangan mutaxassislarni ham talab etmoqda.

Xalqaro tajribada dual ta'lim, work-based learning hamda klasterli hamkorlik mexanizmlari orqali ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish yuqori samaradorlik berayotgani kuzatilmoqda [2]. Ayniqsa, Germaniyaning dual ta'lim modeli, Shveysariyaning VET tizimi hamda Singapurning SkillsFuture dasturi amaliyotga yo'naltirilgan ta'limning muvaffaqiyatli namunalari sifatida e'tirof etiladi. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi oliy ta'lim va amaliyot tizimlari integratsiyasi asosida kadrlar tayyorlash menejmentini takomillashtirishning innovatsion mexanizmlarini ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda oliy ta'lim va amaliyot tizimlari integratsiyasini rivojlantirish masalalari ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilmoqda. Xususan, Xolbekov A. professional ta'lim metodologiyasida nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar uyg'unligini ta'lim sifatining muhim omili sifatida baholaydi. Yo'ldoshev J. esa ta'lim menejmentida innovatsion texnologiyalar va kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyatini asoslab beradi. Shuningdek, Muslimov N. kasbiy ta'lim pedagogikasida amaliy mashg'ulotlarning samaradorligi mutaxassis tayyorlash jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi.

Xorijiy tadqiqotlarda Germaniya dual ta'lim modeli, Shveysariya VET tizimi hamda Singapurning SkillsFuture dasturi amaliyotga yo'naltirilgan ta'limning samarali mexanizmlari sifatida e'tirof etiladi. Tadqiqotchilar ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali bitiruvchilarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish mumkinligini qayd etadilar. Mazkur ilmiy qarashlar ushbu tadqiqotning nazariy asosini tashkil etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda oliy ta'lim va amaliyot tizimlari integratsiyasi asosida kadrlar tayyorlash menejmentini takomillashtirish masalalarini o'rganish maqsadida bir qator ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanildi. Xususan, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, statistik tahlil, SWOT-tahlil, analitik hamda sintez usullari qo'llanildi. Shu bilan birga, xorijiy mamlakatlar tajribalarini o'rganish orqali zamonaviy ta'lim modellarining samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilindi.

Tadqiqot metodologiyasida, shuningdek, kuzatish va ekspert baholash usullaridan ham foydalanildi. Oliy ta'lim muassasalari hamda korxonalar o'rtasidagi hamkorlik jarayonlari amaliy jihatdan tahlil qilinib, mavjud muammolar va ularning asosiy sabablari aniqlashtirildi. Tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshirish maqsadida ilmiy manbalar, statistik ma'lumotlar hamda xorijiy tajribalar o'zaro qiyosiy asosda o'rganildi. Mazkur yondashuv tadqiqot natijalarining obyektivligi va ilmiy ahamiyatini yanada oshirishga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Germaniya, Shveysariya hamda Singapur ta'lim tizimlarida qo'llanilayotgan dual ta'lim, amaliyot integratsiyasi va kompetensiyaga asoslangan yondashuv mexanizmlari atroflicha o'rganildi. Mazkur xorijiy tajribalar asosida ularning O'zbekiston oliy ta'lim tizimiga mos va samarali jihatlari qiyosiy tahlil qilindi. Shuningdek, oliy ta'lim muassasalari hamda ish beruvchi tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlik jarayonlari tadqiqot obyekti sifatida tanlanib, amaliyot tizimini tashkil etish, boshqarish va monitoring qilish mexanizmlarining holati ilmiy jihatdan tahlil etildi.

Tadqiqot jarayonida ta'lim sifati, amaliy mashg'ulotlar samaradorligi hamda bitiruvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar chuqur o'rganildi. Olib borilgan tahlillar natijasida oliy ta'lim tizimida nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish kadrlar tayyorlash sifatini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligi asoslab berildi.

Taklif etilgan "Klasterli dual integratsion model" oliy ta'lim tizimida nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Mazkur modelning asosiy maqsadi oliy ta'lim muassasalari, ish beruvchi korxonalar hamda talabalar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash orqali zamonaviy mehnat bozori talablariga mos, raqobatbardosh va yuqori kompetensiyaga ega mutaxassislarni tayyorlashdan iborat. Modelning asosiy tarkibiy qismlaridan biri sifatida OTM–korxona–talaba hamkorligi tizimi taklif etildi. Ushbu mexanizm orqali talabalar o'quv jarayonidayoq ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalari faoliyati bilan yaqindan tanishish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada talabalarda kasbiy moslashuvchanlik, amaliy tajriba hamda muammoli vaziyatlarda samarali qaror qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi. Shu bilan birga, ish beruvchilar ham ta'lim jarayonida faol ishtirok etib, mutaxassis tayyorlash jarayoniga o'z ehtiyojlari asosida ta'sir ko'rsatadi.

Modelning muhim elementlaridan biri raqamli monitoring tizimi hisoblanadi. Mazkur tizim orqali talabalarning amaliyot jarayonidagi faolligi, topshiriqlarni bajarish darajasi, kasbiy kompetensiyalari hamda amaliy ko'nikmalarining rivojlanish holati muntazam nazorat qilinadi. Raqamli monitoring tizimi amaliyot

samaradorligini oshirish bilan birga, ta’lim sifatini tahlil qilish va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim axborot bazasi vazifasini bajaradi. “Klasterli dual integratsion model” oliy ta’lim muassasalari, ish beruvchi korxonalar va talabalar o‘rtasidagi uzviy hamkorlikni ta’minlashga xizmat qiladi (1-rasm).

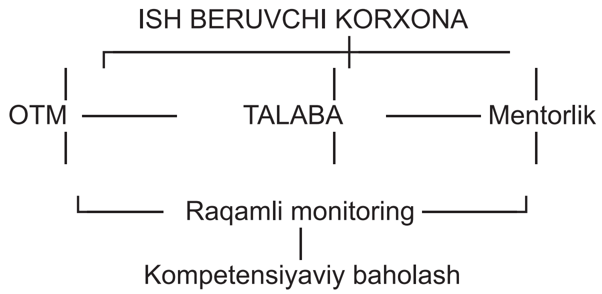

1-rasm. Klasterli dual integratsion model.

Shuningdek, modelda kompetensiyaga asoslangan baholash mexanizmini joriy etish alohida ahamiyat kasb etadi [4]. Mazkur yondashuv talabalarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki ularning amaliy faoliyatni bajarish qobiliyati, kommunikativ kompetensiyasi, jamoada ishlash ko‘nikmasi hamda kasbiy tayyorgarlik darajasini ham baholash imkonini beradi. Bu esa baholash tizimining obyektivligi va samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Taklif etilgan model doirasida amaliy mentorlik tizimini faollashtirish ham muhim yo‘nalishlardan biri sifatida belgilandi. Mentorlik tizimi orqali tajribali mutaxassislar talabalarni amaliy faoliyat jarayoniga yo‘naltiradi, ularga kasbiy maslahatlar beradi hamda real ish muhitiga moslashishiga ko‘maklashadi. Natijada talabalarning kasbiy kompetensiyalari va mustaqil ishlash ko‘nikmalari sezilarli darajada rivojlanadi.

Bundan tashqari, dual ta’lim elementlarini joriy etish orqali ta’limning nazariy va amaliy qismlari o‘rtasidagi integratsiya yanada kuchaytiriladi. Talabalar o‘quv mashg‘ulotlari bilan bir qatorda ishlab chiqarish amaliyotlarida ham faol ishtirok etadi. Bu esa ularda mehnat bozori talablariga mos amaliy tajriba va kasbiy tayyorgarlikning shakllanishini ta’minlaydi.

Taklif etilgan model asosida ta’lim jarayonining amaliyot bilan integratsiyasi kuchayadi, talabalarning kasbiy hamda amaliy kompetensiyalari rivojlanadi va bitiruvchilarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligi oshadi. Shuningdek, ish beruvchilarning ta’lim jarayonidagi ishtiroki faollashib, ta’lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi samarali boshqaruv mexanizmi shakllanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, oliy ta’lim va amaliyot tizimlari integratsiyasini rivojlantirish zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, dual ta’lim, kompetensiyaga asoslangan baholash, raqamli monitoring hamda mentorlik tizimlarini joriy etish orqali kadrlar tayyorlash sifatini sezilarli darajada oshirish mumkin. Mazkur yondashuvlar talabalarning nazariy bilimlari bilan bir qatorda amaliy ko‘nikmalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari asosida oliy ta’lim va amaliyot tizimlari integratsiyasini kuchaytirish bo‘yicha bir qator amaliy takliflar ishlab chiqildi. Jumladan, oliy ta’lim muassasalari va ish beruvchi korxonalar o‘rtasida barqaror hamkorlik mexanizmlarini shakllantirish, dual ta’lim elementlarini keng joriy etish hamda amaliy mashg‘ulotlar ulushini oshirish zarurligi asoslab berildi. Shuningdek, talabalarning kasbiy kompetensiyalarini baholash maqsadida raqamli monitoring va kompetensiyaviy baholash tizimlarini rivojlantirish maqsadga muvofiq deb topildi. Mentorlik tizimini faollashtirish orqali talabalarning amaliy tajribasi, mustaqil ishlash ko‘nikmalari va kasbiy moslashuvchanligini rivojlantirish mumkin. Mazkur yondashuvlar ta’lim sifati va samaradorligini oshirish bilan birga, bitiruvchilarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi “Ta’lim to‘g‘risida”gi O‘RQ-637-son Qonuni. – Toshkent. https://lex.uz/docs/-5013007.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining oliy ta’lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. Xolbekov A. Professional ta’lim metodologiyasi. – Toshkent: Fan, 2021.
4. Yo‘ldoshev J. Ta’lim menejmenti va innovatsion texnologiyalar. – Toshkent, 2022.
5. Muslimov N. Kasbiy ta’lim pedagogikasi. – Toshkent, 2020.
6. Abduqodirov A. Ta’lim tizimida dual ta’lim texnologiyalarini joriy etishning pedagogik asoslari. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021.

7. Qodirov B., Ismoilov Sh. Oliy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv va kadrlar tayyorlash sifati. // Zamonaviy ta'lim jurnali. – 2023. – №4. – B. 45–52.
8. Rasulov F. Oliy ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini boshqarish mexanizmlari. – Samarqand: Universitet nashriyoti, 2022.

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda ""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz